

Oikeus liikkua omin jaloin

Kangasalan kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelman seuranta 2021

Kunnanhallitus hyväksyi kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelman 2.6.2014. Ohjelmassa on 10 toimenpidekokonaisuutta, joiden toteutumista kestävän liikkumisen työryhmä seuraa vuosittain ja raportoi niistä kaupunginhallitukselle.

Toimenpide 1. Kävelyä ja pyöräilyä markkinoidaan

Tampereen kaupunkiseudulle valmistui keväällä 2021 kävelyn ja pyöräilyn kehittämissuunnitelma Käpy 2.0, jossa asetettiin seudullinen visio, tavoitteet sekä toimenpiteet infrastruktuurille ja olosuhteille, asenteille ja tottumuksille sekä yhdyskuntarakenteelle. Kehittämissuunnitelman tavoitteena on lisätä Tampereen kaupunkiseudulla kävelyä ja pyöräiliikennettä tuntuvasti nykyisestä. Vaikka edellistä ohjelmaa toteutettiin laajasti, ei seudun kulkutapaosuuksissa ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Visio, tavoitteet ja kehittämissuunnitelman periaatteet ohjaavat jatkossa seudulla tapahtuvaa suunnittelua ja kehittämistä. Kehittämissuunnitelman toimet kohdennetaan erityisesti keskuksiin ja

joukkoliikennevyöhykkeille, joilla on paljon väestöä ja joissa tehdään paljon lyhyitä automatkoja.

Seudun ohjelman jalkauttamiseksi Kangasalla käynnistettiin kaupungin oman kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelman päivitystyö. Ohjelmaa laadittiin vuoden aikana tiiviisti useissa tilaisuuksissa, työpajoissa ja kokouksissa. Edistämishjelman merkittävin tavoite oli määrittää kaupungin tavoitteet ja toimenpiteet, johon kaikki hallintokunnat ja päätöksentekijät ovat sitoutuneet. Edistämishjelman avulla halutaan lisätä Tampereen kaupunkiseudun tavoitteiden mukaisesti kävely- ja pyöräilymääriä Kangasalla siten, että vuonna 2030 koko Tampereen seudulla kaikista matkoista 30 % tehdään jalan ja 15 % pyörällä. Viimeisimmän henkilöliikennetutkimuksen mukaan kävelyn kulkutapaosuus seudulla oli 19 % ja pyöräilyn 7 %.

Vision ja päätavoitteiden nähtiin parhaiten toteutuvan, kun ne ovat linjassa Tampereen kaupunkiseudun tavoitteisiin. Alatavoitteita ja toimenpiteitä pohdittiin ensisijaisesti Kangasalan näkökulmasta ja mihin kaupunki pystyy vaikuttamaan. Toimenpiteiden toteutus ja kestävän liikkumisen kulkutapaosuuksien lisääminen vaatii paljon vuoropuhelua ja pohdintaa kaupungin sisällä mm. liikkumisen ohjauksen työn organisoinnista, pyöräliikennejärjestelyiden uusista periaatteista sekä kävelyn ja pyöräilyn vaikutusten arvioinnista.

Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelman seurannasta vastaa kaupungin kestävän liikkumisen työryhmä. Työryhmän kokoonpanoa tarkasteltiin työn aikana ja se on tarpeen päivittää vuoden 2022 alkupuolella. Työn seurannasta on laadittu vuosittainen seurantaraportti edellisen ohjelman valmistuttua ja hyväksi todettua käytäntöä jatketaan uuden ohjelman myötä. Seurantaraportti uudistetaan vuonna 2022, jolloin raportti laaditaan uuden ohjelman toimenpiteiden mukaisesti. Ohjelman laadinnan aikana syntyi vahva näkemys kestävän liikkumisen edistämisen olevan osa kaupungin tekemää hyvinvointityötä. Edistämishjelma otetaan osaksi kaupungin hyvinvointikertomusta, vaikkakin ohjelmaa toteutetaan omana kokonaisuutena. Alkuvuodesta laadittava edistämishjelman seurantaraportti liitetään vuosittain osaksi hyvinvointisuunnitelmaa.

Vuoden 2021 Euroopan liikkujan viikkoa vietettiin 16.-22.9.2021. Kaupunki osallistui viikolle jälleen monipuolisella ohjelmalla, joka piti sisällään mm Kangasalan seurakunnan järjestämän kaikille yhteisen iltakävelyn, infotilaisuuden kaupungin retkeilyreiteistä ja laavuista, luontokuvauskävelyn sekä viikolle auenneen Kirkkoharjun koko perheen luontoseikkailupolun.

Toimenpide 2. Työmatkaliikuntaa lisätään

Kaupunki osallistui valtakunnalliseen pyöräilyviikkoon, joka valitettavasti siirtyi keväältä syksylle (28.8.-5.9.). Kaupungin suunnitelmat pyöräilyviikon sisällölle muuttuivat ajankohdan siirron ja korona-pandemian takia, ja lopulta viikko toteutettiin kokonaan some-kampanjana. Viikon aikana järjestettiin valokuvauskilpailu ja tehtiin eri teemapäivien osalta nostoja.

Toimenpide 3. Laatukäytävä toteutetaan yhteistyönä

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom myönsi Kangasalan kaupungille investointitukea kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen 339 000 €. Tukea myönnettiin Aakkulantien huonokuntoisen ja kapean yhdistetyn jalkakäytävän ja pyörätien parantamiseksi kaupungin pyöräilyn pääreitiksi. Hanke valmistui kokonaan vuoden aikana ja siinä parannettiin Aakkulantietä välillä Mallitie ja Kaarina Maununtytären tie. Vanha väylä levennettiin hankkeessa 4,5 metrin rinnakkaiseksi väyläksi, jossa jalankulku ja pyöräily on eroteltu omille kaistoilleen. Parannettavan osuuden pituus oli n. 1,4 km.

Lamminrahkan uuden asuinalueen kehittyminen laajentaa kaupungin pyöräilyn ja jalankulun verkostoa. Mannakorventien katusuunnittelussa on varauduttu Lamminrahkan kytkeytymiseen olemassa olevaan verkostoon.

Toimenpide 4. Talvikunnossapitoa parannetaan

Laadukas auraus, liukkauden torjunta ja hiekan poisto lisäävät ympärivuotista kävelyä ja pyöräilyä. Erityisesti talvikunnossapitoa koskevia kehityshankkeita ei vuoden aikana toteutettu.

Toimenpide 5. Kävelyalueita kehitetään

Keskustan kävelyakselia on täydennetty keskustan eteläosaan tehtyjen asemakaavamuutosten myötä. Asemakaavamuutoksissa mahdollistettiin mm. Tampereentien alikulun rakentaminen uimahallin ja K-marketin välille sekä aukiomaista jalankulkualuetta ns. Timanttikortteliin. Torin visiosuunnitelman pohjalta valmistui torin yleissuunnitelma, jossa selvitettiin visiosuunnitelman toteuttamiskelpoisuutta sekä torialuetta ympäröivien katujen parantamistarpeita.

Toimenpide 6. Kävelyä ja pyöräilyä yhdistetään paremmin joukkoliikenteeseen

Jalankulku ja pyöräily tukevat joukkoliikennettä, minkä vuoksi joukkoliikenteen asemien ja pysäkkien pitää olla mukavia ja viihtyisiä. Liityntäpysäkeillä tulee olla katettu pyöräpysäköinti.

Kangasala on mukana Tampereen seudun yhteisessä Canemure-hankkeessa, jossa kehitetään kestäviä matkaketjuja ja liityntää joukkoliikenteeseen. Tampereen seudun hankkeen vetovastuu on Tampereen kaupungilla ja hanketta rahoittaa EU:n Life-ohjelma. Kangasalan oma erillinen pilottihanke sähköpyöräilyn ja joukkoliikenteen yhdistämisestä toteutettiin vuonna 2019. Yleisesti viime vuonna Canemure-hankkeen tiimoilta ideoitiin liityntäpysäköinnin markkinointia yhdessä Tampereen kaupungin, jolin sekä hankkeessa mukana olevan mainostoimiston kanssa. Markkinoinnin ajankohta riippuu pandemiatilanteesta.

Toimenpide 7. Palveluita saavutetaan paremmin kävelen ja pyörällä

Tiivistämistä ja täydentämistä tavoittelevaa asemakaavoitusta keskitetään keskustan ja nauhataajaman alueelle, jossa palvelut ovat hyvin saavutettavissa ja kaavoituksella voidaan tukea palvelujen kehittämistä.

Lamminrahkan rakentaminen käynnistyi Mossin puistokadun rakentamisella vuonna 2020. Vuonna 2021 alueella käynnissä olevissa katu-urakoissa toteutetaan 9 km jalkakäytäviä ja 5 km pyöräkaistoja. Koulukeskuksen ensimmäisen vaiheen rakentaminen käynnistyi. Koulun rakentamisessa huomioidaan laadukas ja runsas pyöräpysäköinti, esim. katokset, henkilökunnalle erillinen pyörävarasto sekä pysäköintipaikat myös tavarapyörille ja pyöräperäkärryille.

Toimenpide 8. Päätöksiä arvioidaan kestävän liikkumisen kannalta

Linja-autoliikenne on kärsinyt pahoin pandemian aikana. Matkustajamäärät vuonna 2021 olivat n. 830 000, joka on selvästi vähemmän kuin ennen pandemian alkua. Vuoden 2021 matkustajamäärät olivat kuitenkin kasvaneet edellisestä vuodesta. Kaupunki panostaa merkittävästi joukkoliikenteeseen, jotta nauhataajaman linjastoilla Tampereelle on hyvä palvelutaso. Panostusta lisätään iltoihin ja viikonloppuvuoroihin, mutta lisäksi myös Huutijärven sekä Tursolan ja Aseman alueilla palvelutaso paranee. Lamminrahkan valmistuminen tuo Ojala-Lamminrahkan alueen joukkoliikenteen piiriin sekä vaikuttaa Lemetyn alueen kehittymiseen Lamminrahkan myötä.

Viime vuonna valmistui ilmasto- ja energiatehokkuustiekartta ja toteutettiin ensimmäinen tiekartan seuranta. Yksi seurattavista tavoitteista on "kestävien kulkumuotojen osuus kasvaa kaupunkiseudun sisäisessä liikkumisessa". Kestävän liikkumisen edistämisen edistämistä arvioidaan mm. kaavoituksen yhteydessä ja asiasta raportoidaan useammassa ohjelmassa.

Päiväkoti ja kouluverkkosuunnitelman päivitys valmistui viime vuonna. Päivityksessä arvioitiin myös palvelujen saavutettavuus kestävän liikkumisen eri muodoilla.

Tehtiin koulujen oppilaaksiottoalueiden tarkastelua, jossa tarkasteltiin myös koulujen saavutettavuus eri kulkumuodoilla.

Raitiotien seudullinen yleissuunnitelma valmistui ja siinä osoitettiin alustavat linjaukset Tampereelta Saarenmaalle ja Lamminrahkaan.

Kaupunkiseudun lähijunaliikenteen tavoitteellinen tulevaisuuskuva ja tiekartta toteutukselle eteni välitulosten esittelyyn kuntajohtajakokouksessa ja seutuhallituksessa. Se lähetettiin kommentoitavaksi Väylälle, LVM:lle ja Traficomille ja viimeistellään helmikuuksi 2022.

Toimenpide 9. Kävelyn ja pyöräilyn investoinnit ovat 25 €/asukas

Investoinnit kirjataan omaksi talousarviomomentiksi ja suhteutetaan asukaslukuun, esim. 25 €/asukas/vuosi. Investointeja ohjaa maankäytön toteuttamishjelma ja niitä priorisoidaan vaikuttavuuden perusteella.

Aakkulantien jalkakäytävän ja pyörätien parantaminen käynnistyi vuonna 2020. Hankkeen toinen osuus toteutettiin vuonna 2021. Hankkeen myötä jalankulun ja pyöräilyn olosuhteet paranivat alueella merkittävästi ja laadukas rinnakkainen pyörätie ja jalkakäytävä mahdollistavat sekä pitkämatkaisen liikkumisen kuin myös arkiliikunnan.

Maantien 325 Sahalahdentien jalkakäytävän ja pyörätien rakentaminen välillä Huutijärvi - Pelisalmi käynnistyi vuonna 2019. Hanke on kokonaisuudessa niin laaja, että pyörätien ja jalkakäytävän rakentaminen toteutuu osissa useamman vuoden aikana. Sahalahdentien pyörätien ja jalkakäytävän rakentaminen Huutijärveltä Pelisalmelle jatkui syyskuussa 2021. Urakassa rakennetaan yhdistettyä jalankulun ja pyöräilyn väylää noin 1,6 kilometriä Teerimäentieltä Sydänmaantielle. Hankkeen loppuosuus Sydänmaantieltä Pelisalmelle on tarkoitus toteuttaa vuonna 2022 joko optiotyönä tai erillisenä hankkeena.

Yhteensä jalankulkua ja pyöräilyä edistäviin investointeihin kului kaupungin rahaa 983 000 euroa eli 30 euroa asukasta kohti. Lasketuissa investoinneissa ei ole huomioitu Lamminrahkan investointeja. Lamminrahkan infrastruktuuriin käytettiin vuonna 2021 kaikkiaan 3 876 000 €. Kustannuksista on erittäin haastava eritellä pelkästään jalankulkua ja pyöräilyä koskevia osuuksia. Toimenpiteen mukainen kaupungin investointitavoite kuitenkin toteutui.

Toimenpide 10. Työryhmä koordinoi toimenpiteitä ja raportoi niistä kaupunginhallitukselle

Vuosittain asetetut kävelyn ja pyöräilyn tavoitteet, joiden toteutumista kestävän liikkumisen työryhmä koordinoi ja seuraa.

Kestävän liikkumisen työryhmä toimi vuoden 2021 aikana laaditun kaupungin kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelman ohjausryhmänä. Työryhmän kokouksia oli neljä, joissa

pääpaino oli edistämishjelman laadinnassa. Kokousten lisäksi ohjelmaa työstettiin työpajoissa, joita järjestettiin vuoden aikana kolme.

Jalankulun ja pyöräilyn laskentoja on tehty vuosina 2015 – 2018 kesäkuun alkupuolella 16 mittauspisteessä. Vuodesta 2019 alkaen laskennat on tehty syksyllä. Laskentapisteet ovat pysyneet samoina, ainoastaan Aakkulantielle lisättiin investointituen myötä yksi laskentapiste ja Santaradan laskentapiste jätettiin pois, koska siellä on jatkuva konelaskenta. Laskennat toteutetaan ns. huipputuntilaskentana, jonka avulla saadaan yleiskäsitys jalankulun ja pyöräilyn kehityksestä. Mittauspisteet ovat olleet:

- K1 Ruutanantie (Kangasalantie pohjoispuoli)
- K2 Kangasalantie (Tapulitien itäpuoli)
- K3 Finnentie (Tampereentien länsipuoli)
- K4 Myllystenpohjantie (Torikadun länsipuoli)
- K5 Herttualantie, (Kuohunharjuntien eteläpuoli)
- K6 Myllystenpohjantien jatkeena oleva jalkakäytävä ja pyörätie
- K7 Varikontie (Rantamäentien länsipuoli)
- K8 Santarata (kiinteä laskin, laskentapiste jätetty pois)
- K9 Vatialantie (Neidonkorennontien itäpuoli)
- K10 Holvastintie (Mannakorventien pohjoispuoli)
- K11 Kyötikkäläntie (Suoramantien pohjoispuoli)
- K12 Isolukontie (Kangasalantien pohjoispuoli)
- K13 Kangasalantie (Isolukontien länsipuoli)
- K14 Aakkulantie (Mallitien itäpuoli)
- K15 Kaarina Maununtyttären tie (VT 12:n silta)
- K16 Atrakujan jalkakäytävä ja pyörätie
- K17 Aakkulantie (Kaarina Maununtyttären tien länsipuoli, investointituki)

Huipputunnin laskentatulokset viime vuonna laskivat hieman pyöräilijöiden osalta sekä nousivat jalankulkijoiden osalta. Kokonaisuudessaan määrät hieman vähenivät.

